

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. Si in Altari privilegiato celebrari non potest, ad quid teneatur
Sacerdos? Et an Sacerdos obligationem habens celebrandi in Sacello,
Capella, vel Templo, vel tali hora, si in his oriatur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

...anno 1634. mense Februario cas. 1. fol. 9. quia non est ita certum priuilegium numifinati concessum...

RESOL. XVIII.

...Sacerdos, qui debet celebrare in Altari priuilegiato, satisfaciat obligationi dicendo Missam in alio Altari cum Indulgentia apposta alicui Medalia?

...Negatiuam sententiam docent Gauantus, Homobonus, Bonac. & Cardinalis Lugo, quos alibi citat Hieronym. Garcias in summa moralis...

...Sed ego non recedo ab affirmatiua sententia, qua olim docui, & quam me citato, tenet nouissimè doctus Pater Garcias, ubi supra, n. 15. [Porque esto Sacerdote (sic ipse) no violò la fe dada, sino solo materialmente, pues es cierto, que formalmente hablando y à carèplia la voluntad del testador, el qual no pretendio otro, que librar su alma de Purgatorio por medio del Sacrificio; aora que sea por priuilegio de Altar, y de Medalla, ò cuenta, es acidentario. Ni obsta dezir, que se haze agrauio al testador, por que este agrauio, ò resulta de la desigualdad del Sacrificio, y esto no se puede dezir; por que el Sacrificio es de igual valor en qualquier parte que se diga; ò resulta de que en el otro Altar donde dize Missa, no es priuilegiado, ni esto tam poco es cierto: por que el sacar anima de Purgatorio igualmente lo concedo el Pontifice al Altar, y à la Medalla, y aunque pueden dezirme que la Indulgencia de la Medalla, ò cuenta, no es tam cierta como la del Altar, però esto puede ser falso, por que si a mi me confia, ò por que me halle en Roma, quando bendixo el Pontifice la cuenta, ò Medalla, ò me la ha dado vna persona de quien tengo grande satisfacion por que no ha de ser tan cierta como la del Altar; Però dado que sea assi, yo no estoy obligado à escorgel, ò hazerlo certissimo, basta que siga lo muy probable, y de lo que yo no tenga duda, y quia la puedo tener tambien de las circunstancias de las Indulgencias del Altar, como de las de la cuenta, ò Medalla, lo qual seruirà de gran consuelo para los escrupulosos y por lo menos seruirà para quando va vno à dezir Missa à vn Altar priuilegiado, y està ocupado, que en tal caso si tiene Medalla, potrà passar à otro que no lo sea, sin escrupulo.] Ita ille.

...Idem etiam docet Rub. de Sacrificio Missa, lib. 3. cap. 2. dub. 5. n. 10. ubi ita asserit: [Queritur, an obligatus ad dicendam Missam pro defuncto in Altari, vel Ecclesia priuilegiata, satisfaciat obligationi, dicendo alibi cum intentione eam animam liberandi à Purgatorio per Indulgentias appensas Medalia, quas ei applicat? Respondet, si rogans eam Missam, uoluerit in Altari, vel Ecclesia speciali eam dici, ad maiorem Ecclesie frequentiam, & populi commodum, &c. certum est, teneri Sacerdotem in Ecclesia, & Altari specificato celebrare; aliam potestatem esse cum satisfaciendo obligationi. Ratio est, quia liberantibus cum Medalia benedicta, ac in Altari, vel Ecclesia priuilegiata & Indulgentia sunt aequalis virtutis. Ad idcirco tamen hac in re posse quandoque esse periculum non satisfaciendi obligationi: quia Missa certò priuilegiata exigitur, qualis est dicta in Altari priuilegiato, quod tale est per expressas Bullas Pontificias, Tom. IV.

Medalia verò non semper sunt ita certae, & quandoque circumferuntur quae dictas Indulgentias appensas non habent; ubi igitur est moralis aliqua certitudo dictae Indulgentiae, licet fieri potest, & praxis communiter est talis. Aduerte tamen, Sacerdotem non satisfacere, qui obligatus ad Missam priuilegiatam, applicat solum ipsi Defuncto Indulgentiam plenariam aliunde acquisitam, ut per visitationem Ecclesiae, &c. quia, licet utraque Indulgentia sit aequè certa, & in nostra sententia liberaturus sit animam à Purgatorio; contraxit tamen ulterius obligationem ex iustitia applicandi eidem animae Missae Sacrificium, cui sub mortali satisfacere tenetur.] Hæc Rubens.

4. Itaque dicendum est in nostro casu, quod qui suscepit onus celebrandi pro aliquo in Altari priuilegiato, obligationi suae satisfaciat, si alibi celebrans, numifinate, vel calculo priuilegiato, quod aptum est à Purgatorio animam eripere, in eiusdem animae remedium utatur: quia iste Sacerdos non violauit fidem datam, nisi materialiter; nam, formaliter loquendo, iste impleuit testatoris voluntatem, qui ad id non intendebat, nisi liberari à flammis purgantibus: quam liberationem celebrans, & utens numifinate, vel calculo priuilegiato, aequipollenti medio à Deo impetrat. Neque verum esse credimus, damnū aliquid inferri animae testatoris: quia, vel hoc damnū sequitur illi ratione inaequalis Sacrificij, & hoc non, quia Missa in utroque Altari facta eiusdem est valoris. Vel attenditur hoc damnū, eò quod aliud Altare in quo celebravit, non sit priuilegiatum: & hoc, neque, quia liberatio animae à Purgantibus poenis, medio calculo, vel numifinate mihi à Papa benedicto est aequè certa, infallibilis, atque eiusdem prorsus utilitatis cum illa, quae medio Altaris priuilegio habetur. Neque refert, quid ex aequipollentibus fiat, l. final. §. final. ubi Glossa ff. mandati. Et licet inaequalis esset certitudo inter numifinatis, & Altaris priuilegiati atamen non cogor eligere certiorè partem, sed sufficit eligere probabilem, vel me non habere rationabile dubium, tale numifina non esse priuilegiatum, cum illud acceperim à fide digno: secus in omnibus rebus esset ambigendi locus, & de ipso Altaris priuilegio, vel Bullae circumstantiis posset etiam quis dubitare, non secus ac de ipso numifinate. Et ita postquam ego hanc sententiā docui, illā sequenti sunt, me citato, March. de Sacram. Ordinis, tr. 3. p. 2. c. 24. n. 8. & me citato, Pasqualig. dec. 427. & hanc sententiā etiam me citato, tanquam probabilem, admittit, amicissimus Pater Pelizarius in Man. Prelat. tom. 1. tr. 5. c. 9. sect. 3. n. 80. & me citato illam etiam tenet nouissimè Leandrus de Sacram. tom. 2. tr. 8. disp. 7. q. 70.

RESOL. XIX.

Si in Altari priuilegiato celebrari non potest, ad quid teneatur Sacerdos?

Et an Sacerdos obligationem habens celebrandi in aliquo Sacello, Capella, vel Templo, vel tali hora, si in his oriatur impedimentum, aliquod celebrare in eisdem locis non possit, non teneatur alibi celebrare, quoties veneratio loci, vel temporis praedeterminati à testatore intenditur, secus si satisfactio suorum peccatorum intendatur. Ex p. 9. tr. 1. Ref. 13.

§. 1. Certum est, quod tenentur celebrare Sacerdotes in loco illo, Ecclesia, scilicet, Oratorio, Capella, vel Altari in quo promiserunt celebrare, vel in quo instituta est Capellania: ad id enim obligantur ratione fidelitatis, & promissionis factae: imò aliter facies videtur, regulariter loquendo, peccare mortaliter, quia in re magni momenti infideliter agit frangendo promissum. Et fundator ordinando Missas illis circumstantiis vestitas, non solum intendit prodesse Defunctorum animabus; sed etiā alicuius imaginis, & Altaris specialem

* Sup. prima diff. huius §. sup. in Ref. 14 §. 1. & 2. & in aliis §§. corū annor. signatè positus in annot. 1. §. 2. dictae Ref.

cultum, & deuotionem; itemque humanum honorem, nempe, vt adstantes cognoscant, Missam, quæ in tali die, & hora, & in tali Altari celebratur, à tali persona fundatam esse: quæ sine dubio cessant, si Missæ alibi celebrantur. Ergo peccas grauitur, sic omittens. Intelligit tamen, nisi adsit iusta, & rationabilis causa in contrarium. Quæ est, si Ecclesia, Capella, Oratorium, vel Altare impedita sint violatione, euerfione, inundatione, vel alio modo. Vel si Sacerdos tales Missas dicitur ob aliquam urgentem causam ex eo loco discederet, & obligatus esset ad illas dicendas. An autem in tali casu Sacerdos liber maneat pro illa die à sua obligatione, an verò debeat alibi celebrare, dubium est. In quo dicendum, quando testator intendit principaliter solum, quod celebrantur in tali loco, vel Altari, propter cultum, qui inde resulabat Sancto illi, cui dedicatum est, cessare obligationem, qua alligatur ad illum locum. Sicut qui vouit ieiunare in vigilia talis Sancti, si eo die non possit, non debet alio die ieiunare. Si verò testator intendit fructum Sacrificij pro anima sua, vel cultum Dei, aut quid simile, non cessat obligatio; sed debet Sacerdos in alio Altari, vel Ecclesia celebrare. In dubio autem præsumitur, intentionem testatoris posteriori potius, quàm priori modo se habuisse. Primò, quia præsumitur voluisse obligare ad id, quod sibi erat vtilius. Secundò, quia in cap. *Nos quidem, de testam.* præscribitur, quod si non possit Monasterium construi in loco à testatore designato, debeat in alio edificari. Quo denotauit attendendum esse in eiusmodi casibus ad voluntatem, quæ vtilior erit testatori. Et hæc omnia ex Cardinali Lugo docet *Lezana in summa, tom. 4. verb. Missa, n. 45.*

2. Sed circa præsentem questionem non deseram hic apponere verba Hieron. Garcia *in sum. mor. tr. 3. diff. 11. dub. ult. n. 5.* vbi sic ait: Si sobreuiene algun impedimento, para no poder dezir Missa en la tal Iglesia, ò Altar; este impedimento puede ser, ò porque se quemo la Iglesia, ò derribo la Capilla, ò se viold, ò se adreza &c. si el testador que dexò las Missas, tuuo attendencia solo à la veneracion del lugar, ò al tiempo: en tal caso dicen muchos Doctores, que no tendra obligacion en aquel tiempo, que dura el impedimento, dezir Missa en otra parte, lo qual se prucua con el simile del ayuno en vna vigilia, que si aquel dia passa sin poder ayunar, espira la obligacion. Bien se, que Fraxinello Moneta, Azor, y Naldo, à quienes rehene, y sigue Bonacina *punct. 7. §. 4. n. 3.* dicen absolute, que ha de celebrer en otra parte: porque mas prouecho le vendra al fundador que se celebre en otra parte, que no dexar de celebrer absolutamente: pero à esto se replica que vna cosa es ser mejor, otra es deuerse de justicia: lo primero cõfessamos lo pero esto segundo, negamos lo; y assi tengo por mas verisimil, que estos Doctores aulan, quando el testador pretendio principalmente la satisfacion de sus pecados, y no el lugar que en tal caso, lo mas cierto es que deue el Capellan dezir las Missas en aquellos dias en otra parte porque para esto fin, poco importa dezirlas en vno, ò otro lugar; y lo sienten assi podos.] Ita ille: cui adde Barbosam *de potest. Episc. p. 2. alleg. 24. n. 55.* & Marchinum *de Sacram. Ordinis, tract. 3. p. 2. c. 24. n. 9.* asserentes, quod Sacerdos obligationem habens celebrandi in aliquo Sacello, Capella, vel templo, vel Altari, vel tali hora, si in iis oriatur impedimentum, ob quod celebrare in eisdem locis non possit, non tenetur alibi celebrare, quoties veneratio loci, vel temporis prædefinitio à testatore intenditur: secus si satisfactio suorum peccatorum intendatur. Quare si Ecclesia, in qua est celebrandum, vel Capella, vel Altare diruatur, polluat, vel adsit hostium incurfus, & aquarum inundatio; non tenetur Capellanus alibi celebrare. Nam licet melius sit alibi, quàm nullibi celebrare: eiusdem tamen obligatio est affixa huic loco, & tempori; & idcò extra locum hunc, & hoc tem-

pus non currit. Quæ doctrina, tanquam singularis, est attentè obseruanda: quia reliqui Doctores vno ore legatim asserunt, melius esse alibi, quàm nullibi celebrare: atque sic interpretandam testatoris voluntatem, teneatque Capellanus legitime impeditum alibi Sacrum facere. Sed aliud est, aliquid esse melius, aliud me ex iustitia ad illud teneri. Quare suspicor, præfatos Doctores forte solum in eo casu fuisse loquutos, quo testator, non tam loci venerationem & cultum, quàm remissionem poenarum per Sacrificium obtinendam intenderet; cum enim hæc poenarum remissio non sit affixa loco, vel tempori; ideo Capellanus alibi celebrando, eandem impetrare testatori debet: & in hoc casu, non solum stante iusto impedimento, sed etiam pro libito suo alibi celebrans, oneri suo satisfaceret, dummodo pro testatore Sacrificium offerat, quod principaliter ab ipso intendebatur.

3. Verum, his non obstantibus, contrariam sententiam tenet Moneta *de commut. ult. volum. cap. 10. §. 5. n. 242.* Azor, *tom. 2. lib. 6. cap. 24. §. 7.* & Emmanuel Sæ, *verb. Missa, n. 47.* vbi sic ait: Qui non potest celebrare in loco designato, debet in alio celebrare. Sed sententia Garcia, & aliorum, modo vt supra explicata, sua non caret probabilitate.

RESOL. XX.

An Sacerdos obligatus celebrare in Altari priuilegiato, si alibi celebret, ad quid teneatur, & peccet mortaliter. Et quid de Capellano obligato celebrare in aliquo Altari particulari, ita vt illud non sit Altare priuilegiatum? Et an in hoc ultimo casu, si in Ecclesia est aliud Altare priuilegiatum, possit ne in illo Capellanus dicere Missam pro testatore, si testator assignat aliam Capellam, vel Altare? Ex p. 9. tr. 2. Ref. 15.

§. 1. Licet Capellanus alibi absque dispensatione celebrans, culpam lethalem committat, non tamen tenetur iterum per se, vel per alium in Altari definito celebrare, siue omittas Missas supplere, aut pro rata pecuniam, vel fructus beneficij pauperibus, aut hæredibus restituere. Quidquid in oppositum dicant Azor *moral. instit. part. 1. lib. 10. c. 24. §. 7.* & part. 2. lib. 6. c. 24. §. 7. Ricc. *in verbo, Praxis Capellaniarum, dec. 401.* Steph. Faguind. *de quinque Eccles. præceptis, lib. 3. c. 5. n. 2.* Ducor: quia iste Capellanus solum fidem fregit: sed iniustitiam non violauit: quare potest quidem dici iustitiam non violauit, sed non iniustus; quia non priuauit testatorem debito Sacrificij fructu, qui in omnibus locis est æqualis valoris; item, quia non reddens debitum in certo loco promissio, sed alibi, restitutioni obnoxius minime manet, nisi damnum aliquod ex tali solutione crederetur reportaret. Ergo similiter non celebrans in certo Altari, aliquid restituere non debet: nisi obligatio esset celebrandi in Altari priuilegiato: quia tunc testator damnus spirituale pateretur. Et idcò hæc sententiam secutus est Possesim *de officio Curati, c. 2. n. 25.* Fraxinell. *de obliq. Sacerdot. scilicet. 4. concl. 5. §. 3.* Barb. *de offic. & potest. Episc. alleg. 24. n. 36. r. 2.* Bonac. *de Sacram. disp. 4. §. 1. punct. 7. §. 4. n. 5.* quibus adde Garc. *in sum. mor. tr. 3. diff. 11. dub. ult. n. 11.* vbi me cit. sic ait. Lo segundo podra preguntarse, quando vn Capellan, ò otro Sacerdote, frequenta sin causa el dezir Missa fuera de los lugares à que se obligò, à mas de pecar grauemete, si estara obligado à restituirla? Algunos dizem, que si, y que en tal caso, ò las ha de boluer à dezir en aquel lugar, ò recõpèlar à que llas faltas cõ otras obras satisfactorias, ò dar algo de limosina à los pobres, ò algũ dinero à los herederos. Pero lo contrario, y con razon tienen muchos. Si yà no fuisse de fraudar al legado en cosa cõsiderable, como si era dõ de el testador mado se dixesse Missa, porque cõcurte mucho pueblo, y le ayudà sus oraciones, ò si auiedo dexado el fundador, ò otra persona la limosina, cõ cõdicion que